

ชื่อเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขที่มีต่อการพัฒนาสถานีนอนามัย
เป็นศูนย์สุขภาพชุมชนในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลสุรินทร์

ชื่อผู้วิจัย นางสาวพัฒนา พอค้า
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทองสุข วันแสน
ปีที่ทำวิจัย 2545

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขที่มีต่อการพัฒนาสถานีนอนามัยเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลสุรินทร์ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขระหว่าง ผู้บริหาร ผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีนอนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชน และบุคลากรอื่นในโรงพยาบาลสุรินทร์ และเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาสถานีนอนามัยเป็นศูนย์สุขภาพชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลสุรินทร์ และบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนอนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชนในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลสุรินทร์ ซึ่งได้จากการเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) จากสถานีนอนามัย 15 แห่ง ศูนย์สุขภาพชุมชน 5 แห่ง จำนวน 160 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาสถานีนอนามัยเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนในด้านการนโยบายการดำเนินการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการ ด้านการบริการ สาธารณสุข และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาสถานีนอนามัยเป็นศูนย์สุขภาพชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดย ผศ.ดร. ทองสุข วันแสน และนำไปหาความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยง 0.91 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในช่วงเดือนกันยายน 2545 ถึง เดือนตุลาคม 2545 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขต่อการพัฒนาสถานีนอนามัยเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนในแต่ละด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขระหว่างผู้บริหาร ผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีนอนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชน และบุคลากรอื่นในโรงพยาบาลสุรินทร์โดยใช้ สถิติ F- test One - Way

ANOVA และวิเคราะห์ข้อเสนอนี้ในแต่ละด้าน โดยการวิเคราะห์เนื้อความแต่ละประเด็นแล้วสรุปในเชิงบรรยาย ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรสาธารณสุขที่มีต่อการพัฒนาสถานีอนามัยเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนในเขตความรับผิดชอบของโรงพยาบาลสุรินทร์ พบว่า บุคลากรสาธารณสุขมีความเห็นด้วยต่อการพัฒนาสถานีอนามัยเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่ามีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบว่า

- 1.1 ด้านนโยบายการดำเนินงาน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ
- 1.2 ด้านบุคลากร มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่
- 1.3 ด้านงบประมาณ มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่
- 1.4 ด้านการจัดการ มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่
- 1.5 ด้านการบริการสาธารณสุข มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และบุคลากรอื่น พบว่า บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นด้วยต่อการพัฒนาสถานีอนามัยเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านบุคลากรมีความเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคู่ที่มีความเห็นด้วยแตกต่างกัน คือ ผู้ปฏิบัติกับบุคลากรอื่นในโรงพยาบาลสุรินทร์ ส่วนด้านอื่นๆ พบว่ามีความเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านนโยบายการดำเนินงาน บุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกข้อ

2.2 ด้านบุคลากร บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในเรื่อง ศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU.) ควรมีพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นทีมให้บริการที่ต่อเนื่องในอัตราส่วนไม่น้อยกว่า 1 : 1,250 คน และมีแพทย์ในเครือข่ายร่วมให้บริการและให้คำปรึกษาในอัตราส่วนแพทย์ 1 คน : ประชากร 10,000 คน จึงจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน โดยคู่ที่มีความเห็นด้วยแตกต่างกัน คือ ผู้ปฏิบัติกับบุคลากรอื่น นอกนั้นมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านงบประมาณ บุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกข้อ

2.4 ด้านการจัดการ บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคู่ที่มีความเห็นด้วยแตกต่างกัน คือ

2.4.1 ผู้ปฏิบัติกับบุคลากรอื่นมีความเห็นด้วยแตกต่างกันในเรื่อง (1) บุคลากรทางการแพทย์จาก ร.พ. ที่ไปร่วมปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU.) ควรได้มาจากความสมัครใจและมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทุก 1 ปี (2) หน่วยบริการคู่สัญญา (CUP.) มีบทบาทหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU.) โดยการวางแผน กำหนดหน้าที่การทำงาน สนับสนุนทรัพยากร และติดตามนิเทศ (3) ศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU.) ควรจัดให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรอย่างต่อเนื่องโดยมีการประชุมวิชาการทุกสัปดาห์

2.4.2 ผู้บริหารกับบุคลากรอื่นมีความเห็นด้วยแตกต่างกันในเรื่อง บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU.) มีสายการบังคับบัญชาด้านการสั่งการอยู่ภายใต้สาธารณสุขเดิม โดยสาธารณสุขอำเภอมีอำนาจพิจารณาความดีความชอบลงโทษทางวินัย

2.5 ด้านการบริการสาธารณสุข พบว่า

2.5.1 ด้านการควบคุมป้องกันโรค บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5.2 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการรักษา และด้านการฟื้นฟูสุขภาพ บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นด้วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคู่ที่มีความเห็นด้วยแตกต่างกัน คือ

2.5.2.1 ผู้ปฏิบัติกับบุคลากรอื่น มีความเห็นด้วยแตกต่างกันในด้าน การส่งเสริมสุขภาพ ในเรื่อง (1) ศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU.) ควรจัดให้มีการบริการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ตั้งแต่ก่อนคลอดจนถึงหลังคลอดรวมทั้งการตรวจพัฒนาการเด็กตามวัย และการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และด้านการฟื้นฟูสุขภาพในเรื่อง (2) ศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU.) ต้องมีบทบาทในการค้นหาความต้องการของประชาชนแล้วให้การดูแลขั้นต้น ก่อนส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญในการวางแผนฟื้นฟูที่ครบถ้วน

2.5.2.2 ผู้บริหารกับบุคลากรอื่น มีความเห็นด้วยแตกต่างกันในด้าน การรักษา ในเรื่อง (1) ศูนย์สุขภาพชุมชน ควรมีบริการขั้นพื้นฐาน เช่น Hct., stool exam., urine albumin sugar, UPT, blood group. และส่งต่อ rectal swab c/s, sputum exam., VDRL และด้านการฟื้นฟูสุขภาพในเรื่อง (2) ศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU.) ควรมีบทบาทช่วยฟื้นฟูพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการไม่เป็นไปตามวัย

3. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาสถานีอนามัยเป็นศูนย์สุขภาพชุมชน มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ด้านนโยบายการดำเนินงาน ควรมีการกำหนดแนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติร่วมกัน

3.2 ด้านบุคลากร บุคลากรจากโรงพยาบาลที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนควรได้มาด้วยความสมัครใจ และได้รับการอบรมก่อนออกปฏิบัติงาน

3.3 ด้านงบประมาณ ควรมีการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม โดยจัดสรรงบประมาณตามผลงานจริงของศูนย์สุขภาพชุมชน และควรจัดสรรงบประมาณด้านการรักษาโดยคิดต่อหัวประชากรที่มารับบริการจริง ส่วนงบประมาณด้านการส่งเสริมและป้องกันโรคควรคิดตามรายหัวประชากรในพื้นที่

3.4 ด้านการจัดการ ควรมีการกำหนดแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ปรับปรุงระบบส่งต่อ เพิ่มอัตรากำลัง และมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น

3.5 ด้านการบริการสาธารณสุข ควรเน้นการบริการเชิงรุก ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การสนับสนุนให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองด้านสุขภาพ โดยให้ความรู้และคำปรึกษา และเน้นการดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องจากสถานบริการหลัก